

АДРЕСАТ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ: СТАН ВИВЧЕННЯ Й ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Стаття присвячена огляду сучасного стану вивчення такого дискурсивного феномену, як адресат політичного дискурсу. Надано огляд наявних поглядів на сутність дискурсу як мовознавчого наукового поняття з огляду на його дискусійність у науковій думці; наголошено також на дискусійності компонентів та базових чинників цього виду дискурсу. Проаналізовано розуміння політичного дискурсу на нинішньому етапі розвитку дискурсології за уваги до генези та періодів становлення лінгвістичного та міждисциплінарного дослідження політичного дискурсу, запропоновано короткий огляд напрямів дослідження. Акцентовано увагу на неоднозначності трактуванні мовознавцями поняття жанрів політичного дискурсу та набору конкретних жанрів, незважаючи на численність робіт, присвячених окремими жанрам цього виду дискурсу. Схарактеризовано поняття «масовий/колективний адресат», а також його висвітлення стосовно політичного дискурсу. Звернуто увагу на відсутність наукових робіт, спеціально присвячених аналізу адресата політичного дискурсу, його специфіки, параметрів і якостей, висловлено припущення щодо причин такого явища. Запропоновано короткий огляд немовознавчих царин, у яких вивчаються і здійснюються на практиці параметри колективного адресата в розумінні масового споживача політичної інформації. З огляду на когнітивне підґрунтя комунікації в політичному дискурсі висловлено гіпотезу про можливість і доцільність вивчення адресата політичного дискурсу з опорою на когнітивний аспект і відносно різних політичних жанрів; наголошено на потребі залучення при цьому даних суміжних дисциплін, що вивчають політичний дискурс в інших аспектах, а також мультимодальний підхід при вивченні цього об'єкта дослідження. Сформульовано напрями подальшого вивчення колективного адресата політичного дискурсу.

Ключові слова: політичний дискурс, адресат політичного дискурсу, колективний/ масовий адресат, маніпулятивний вплив, гіпотеза.

Постановка наукової проблеми та її значення. Політичний дискурс загалом, з усім різноманіттям його ознак, компонентів і функцій, а також жанрові підрозділи цього виду дискурсу незмінно привертає увагу дослідників як один із найважливіших об'єктів міждисциплінарного вивчення. Значною мірою це пояснюється зростанням ролі політичних чинників в існуванні цивілізації та політизацією багатьох сфер сучасного життя, а також тим, що розвиток політичного дискурсу виявляється характерним для багатьох лінгвокультур [29; 27, с. 15].

На сучасному етапі розвитку лінгвістичної думки, зокрема дискурсології у трактуванні самого поняття «дискурс» спостерігаємо деякі розбіжності [2; 3; 7; 8; 14; 21; 25], до самого заперечення розгляду фактів і продуктів політичного спілкування в ряду дискурсів [26]. Тому не відзначається однозначністю трактування проблема компонентів дискурсу та його категоріальних ознак. Не заглиблюючись в аналіз названого питання, зауважимо, що в цьому дослідженні ми спираємося на вироблене й підтримуване у вітчизняній дискурсології розуміння дискурсу як інтегрального феномену, що виступає як мислекомунікативна діяльність, як сукупність процесу та результату й включає екстралінгвістичний і власне лінгвістичний аспект, у якому, крім тексту, виділяються пресу позиція й контекст (прагматичний, соціальний та когнітивний, що й зумовлюють вибір мовних засобів) [25], причому базовими складниками такої мислекомунікативної діяльності є відправник (автор) повідомлення, текстова площина дискурсу й адресат.

Щодо політичного дискурсу, то основна дослідницька увага лінгвістів спрямовувалася на перші два його складники, які дістали глибокого аналізу щодо соціально-культурного простору багатьох європейських мов в комунікативному, прагматичному, когнітивному, соціально-психологічному аспектах. На думку А. Баранова, постійне зростання інтересу до вивчення політичних текстів може бути пояснене такими факторами: 1) внутрішніми потребами лінгвістичної теорії, яка в різні періоди зверталася до різних площин функціонування мовної системи, 2) політологічними аспектами вивчення політичного мислення та його зв'язків із політичною поведінкою, а також потребою розроблення методів аналізу політичних текстів,

3) соціальним замовленням, прагненням звільнити політичну комунікацію від маніпулювання громадською свідомістю [1, с. 245].

Однак щодо вивчення третього базового складника політичного дискурсу наразі зроблено набагато менше: адресат політичного дискурсу донині не був предметом детального лінгвістичного дослідження. Таке становище зумовлює актуальність пропонованої розвідки, яка має за мету показати стан вивчення проблеми адресата політичного дискурсу на сучасному етапі розвитку мовознавчої науки. Доцільно відзначити, що актуальність вивчення адресата політичного дискурсу як одного з категоріальних чинників цього виду дискурсу висловлюється в наукових розвідках із цієї проблематики [16, с. 75].

Методи, використані у пропонованій розвідці, включають аналіз і узагальнення наукового матеріалу з теми дослідження, а також висунення гіпотези стосовно напрямку й перспектив подальшого вивчення об'єкту дослідницького інтересу.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування результатів його дослідження. Політичний дискурс у більшості досліджень із питання трактується як вид інституціонального дискурсу, в якому для виконання комунікативного завдання використовується знакова система якоїсь національної мови, призначена для політичного спілкування: для пропаганди тих чи тих ідей, емотивного впливу на громадян країни й спонукання їх до політичних дій, для вироблення політичного консенсусу, прийняття та обґрунтування суспільно-політичних рішень в умовах існування множинних точок зору суспільстві [4, с. 5; 8, с. 233; 20; 23, с. 57; 25]. У більшості робіт, присвячених цьому виду дискурсу, наголошено на його польовій структурі: цей комунікативно-прагматичний і соціально-культурний конгломерат складається з низки жанрів, що перетинаються між собою та взаємодіють з іншими видами інституційних і неінституційних дискурсів [8, с. 235; 25]. У пізніших роботах лінгвісти включають у визначення політичного дискурсу його онтологічні якості й базові функції. Зокрема, Н. В. Свинаренко, посилаючись на одне з перших (за часом виникнення) визначень цього виду дискурсу, надане Ю. О. Сорокіним, який називав політичний дискурс різновидом ідеологічного дискурсу, що на відміну від останнього, є експліцитно прагматичним, тоді як ідеологічний дискурс характеризується імпліцитною прагматичністю [21, с. 57], пропонує визначення, згідно з яким політичний дискурс є мовленнєвою комунікацією, у якій адресант звертається до адресата з метою викласти або нав'язати свою точку зору в окремій царині політичного життя, причому специфікою цього виду дискурсу є його мета – завоювання й утримання політичної влади [18]. Дослідники виділяють декілька етапів генези й становлення наукового напрямку дослідження політичного дискурсу: період дискурсивного перевороту, критичний дискурс-аналіз, етап дослідження в напрямку постмодернізму, вивчення політичного дискурсу в рамках парадигми соціального конструкціонізму [11; 24], кожен із яких нараховує сотні наукових робіт; при цьому відзначається, що вітчизняні вчені здебільшого працюють у дескриптивно-критичній парадигмі. Втім, можна констатувати, що адресат політичного дискурсу жодного разу не був предметом спеціального дослідження, можливо, через те, що питома вага дослідницького інтересу була спрямована на складник відправника (автора) політичного дискурсу та складник безпосереднього меседжу, як вірогідно більш вагомій царині.

Стосовно кількості й набору жанрових підвидів політичного дискурсу дослідники також висловлюють різні погляди: Т. ван Дейк вважає політичний дискурс класом жанрів, обмежених соціально-політичною сферою, до якої належать урядові обговорення, парламентські дебати, політичні програми, промови політичних діячів [5, с. 12–13]. О. І. Шейгал до цих основних жанрів додає політичні інтерв'ю та голосування [25, с. 22–28], Н. В. Кондратенко розглядає типологію мовленнєвих політичних жанрів, що нараховує п'ять груп жанрів із низкою підгруп [10]. У деяких дослідженнях вказано на розвиток системи жанрів політичного дискурсу та збільшення їх кількості, що викликане, зокрема, комп'ютеризацією та розвитком медіа й телевізійних технологій, тому роль окремих жанрів зростає до виділення їх в окремі види дискурсу. Так, досліджуючи медіа-політичний дискурс, Н. Б. Єгорченкова наголошує, що, виникнувши як жанр

політичного дискурсу, він набув такого розвитку й розповсюдження, особливо за рахунок ефективності й маніпулятивним здатностям медійного складника, що можна стверджувати про становлення в теперішній період нового виду дискурсу – медіа-політичного, оскільки наразі політичний дискурс не може існувати й виконувати свої інтенції без взаємодії з засобами масової інформації [6, с. 25]. Крім того, дослідниця зауважує, що адресат медіа-політичного дискурсу належить до певної культури й характеризується наявністю певної ідеології або ідеологій, і взаємодія з ними дискурсу сприяє реалізації його інтенції [6, с. 27]. Тут простежуємо наголошення одного з цікавих зв'язків між жанровою приналежністю політичного дискурсу й специфічним адресатом цього жанру.

Наведена думка уявляється надзвичайно цікавою для цілей нашого дослідження: з огляду на практично не розроблену теорію й практику дослідження адресата політичного дискурсу в лінгвістичному аспекті, ми пропонуємо спробувати розглянути характеристики адресата політичного дискурсу залежно від жанрової специфіки політичних повідомлень. Спираючись на поняття про основну інтенцію політичного дискурсу – здійснювати бажаний вплив на адресата й маніпулювати його політичною свідомістю та політичними діями, ми висловлюємо гіпотезу про те, що вивчення такого впливу й маніпулювання в лінгвістичному розрізі повинно спиратися на когнітивні чинники. Для досягнення запланованих інтенцій адресант-політик повинен оперувати у своєму меседжі певним набором концептів, зрозумілих і близьких адресатові, тобто він повинен добре оперувати ціннісними орієнтаціями адресата й враховувати його можливі очікування [7, с. 226; 25, с. 77]. Саме в такому напрямку буде робитися спроба дослідити риси й характеристики адресата політичного дискурсу як одного з його базових складників.

Доцільно зупинитися докладніше на тому, як дослідники політичного дискурсу висвітлюють поняття «адресат» у своїх безсумнівно ґрунтовних роботах – статтях і монографіях. Як указували вище, переважна більшість цих робіт мала на меті вивчення параметрів таких базових складників політичного дискурсу як адресант (політичний діяч, політичний або громадський лідер) і політичний текст – меседж дискурсу, причому об'єктом аналізу були значні об'єми політичних текстів різних жанрів [4; 7; 8; 9; 14; 19; 29; 30] або тексти певної жанрової належності [6; 10]. У цих роботах адресат політичного дискурсу згадувався як об'єкт впливу й маніпуляцій й називався колективним або масовим адресатом, без спроб уточнення або аналізу цього поняття. У деяких дослідженнях адресат не згадувався взагалі, оскільки інтерес автора фокусувався на інших параметрах й чинних досліджуваного виду дискурсу [21; 22; 30].

Поняття «масовий адресат» було вперше обґрунтовано й введено в лінгвістичні дослідження видатним філологом XX століття Юрієм Лотманом (учений називав його колективним адресатом) при дослідженні феномену культури [12]. У праці наголошувалося на ізоморфізмі як основного чинника колективного адресата, однак, з іншого боку, наголошено на необхідності врахування складного синтезу індивідуального й колективного в колективному адресаті [12, с. 53]. Пізніше поняття «колективний адресат» міцно увійшло в науково-дослідницький обіг, однак у більшості робіт проаналізовано особливості мовленнєвого оформлення політичних повідомлень для здійснення маніпуляцій масовою свідомістю через реалізацію необхідних смислових акцентів, що робить досліджувані мовленнєві прийоми потужним інструментом впливу й формування суспільної думки у потрібному аспекті [13, с. 310]. Можна також відзначити зауваження про стратифікацію колективного/масового адресата [18]: так, дослідник пропонує виділяти політичних однодумців, політичних опонентів і виборців, а за кількісним чинником – індивідуального, групового та масового адресатів. Втім, можна констатувати, що когнітивні чинники й механізми такого впливу на сьогодні залишаються поза площиною дослідницького інтересу.

Дещо більше уваги щодо особливостей аудиторії масового адресата приділяється в теорії комунікації, зокрема вказано, що аудиторія (колективний адресат політичного дискурсу) має особливий статус об'єкт впливу, оскільки успішний вплив може спиратися тільки на інтереси, цінності, ідеали аудиторії, тобто йдеться про необхідність спілкуватися з аудиторією на одній

мові у прямому й переносному сенсах цього вислову. Цілями такого впливу на масову свідомість є внесення змін до когнітивної структури, щоб отримати відповідні зміни в поведінковій структурі. Базовим складником такої діяльності повинен бути не просто аналітичний підхід до аналізу аудиторії, а пошук певних вразливих місць у когнітивній моделі, з опором на які можна досягти поведінкових змін [17, с. 134, 136]. Основним цільовим об'єктом діяльності аудиторія є в розробленні PR- технологій, де інформативно-когнітивний вплив на маси людей отримали назви інформаційної війни [17]. У цій царині здебільшого спостерігаємо практичні рекомендації стосовно залучення певних тактик комунікативного впливу при проведенні конкретних комунікативних подій політичного характеру. Так, відомо, що під час передвиборчої кампанії Барака Обами йому було рекомендовано уникати поняття «повна сім'я» у виступах у штаті Техас у зв'язку з тим, що в числі виборців, готових голосувати саме за нього, було багато одиноких матерів, і згадування про повні сім'ї могло їх дратувати [28]. Ця практична порада має когнітивне підґрунтя: адже промова політика містить цілий набір концептів, й в цьому разі простежуємо бажання вилучення певних концептів із політичного меседжу для досягнення позитивного впливу на адресата, в цьому випадку на групового адресата. Наведений приклад показує необхідність міждисциплінарного підходу до вивчення категорії адресата політичного дискурсу, з іншого боку, він свідчить про можливість і доцільність залучення даних суміжних царин для вивчення когнітивних чинників нашого предмету дослідження.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Викладене вище дає змогу зробити такі узагальнення стосовно дослідження адресата політичного дискурсу як його базового чинника:

- ✓ Аналіз наукової літератури свідчить про недостатність теоретичного й практичного вивчення чинника адресата політичного дискурсу на теперішній момент.
- ✓ Адресат політичного дискурсу повинен розглядатися як колективний/масовий адресат, який може мати форму конкретного групового адресата.
- ✓ Важливість когнітивного складника у здійсненні впливу на колективний адресат політичного дискурсу уможливорює висунення гіпотези про доцільність дослідження адресата колективного дискурсу у когнітивній парадигмі як основній площині лінгвістичного вивчення даного предмету, з опорою на особливості адресата різних жанрів політичного дискурсу.
- ✓ Цілі такого дослідження необхідно передбачають мультимодальний підхід та залучення міждисциплінарних даних, з огляду на складність та багатоаспектність об'єкта дослідження.

Як **перспективи** подальших досліджень убачаємо аналіз й вивчення особливостей когнітивного чинника окремих жанрів політичного дискурсу.

References

1. Baranov, Anatolii. 2001. *Vvedenie v prikladnyu lingvistiku*. Moskva: Flinta: Nauka.
2. Baranov, Anatolii. 2009. *Lingvisticheskaya Ekspertiza Teksta: Teoriya i Praktika*. Moskva: Flinta: Nauka.
3. Blommaert, Joseph. 2005. *Discourse: a Critical Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press.
4. Cap, Piotr. 2013. *Analyzing Genres in Political Communication: Theory and Practice*. N. Y.: John Benjamin Publishers.
5. Dijk van, Teun. 1998. "What is political discourse analysis?" *Political Linguistics*. Amsterdam: Benjamins 11–52. doi.org/10.1075/bjl.11.03dij
6. Egorchenkova, Natalia. 2014. "Strategicheskii potencial multimodalnoi interakcii v media-politicheskom diskurse". *Vestnik Tomskogo Gosudarstvennogo Universiteta. Filologiya* 5(31):24–37. dx.doi.org/10.15688/volsu.2016.1.14
7. Fairclough, Natan. 2001. *Language and Power*. London: Longman.
8. Karasik, Vladimir. 2002. *Yazykovoï Krug: Lichnost, Kontsepty, Diskurs*. Volgograd: Peremena.
9. Kolbetch, Genri. 2004. *Polityka* (perekład z angliiskoi). Kyiv: KM "Akademia".
10. Kondratenko, Nataliya. 2017. "Typologhiia movlennievnykh zhanriv ukrainskoho politychnoho dyskursy". *Zbirnyk naukovykh prats. Filolohichni studii* 9:18–22.

11. Levshenko, Yuliya. 2012. "Politicheskij diskurs: Analiticheskii obzor teoretiko-metodologicheskikh podhodov". <http://www.gramota.net/materials/3/2012/7-2/>
12. Lotman, Yuriy. 2010. *Nepredskazuemye Mekhanizmy Kultury*. Tallinn: TLU Press.
13. Maksimchik, Oleg. 2016. "Manipulirovanie massovym soznaniem v angloyazychnom mediadiskurse: lingvopragmaticheskij aspekt". *Slovo, vyskazyvanie, tekst v kognitivnom, pragmaticheskom i kulturologicheskom aspektah*. Chelyabinsk: Enciklopediya 2:308–311.
14. Mykhaliyova, Olga. 2009. *Politicheskii diskurs. Spetsyfica manipulativnoho vozdeistviia*. Moskva: Knizhnyi dom «LYBROKOM».
15. Parshin, Pavel. 2000. "Ot takogo slyshu: o sodержanii i uzuse ponyatiya manipulyatsiya". *Trudy mezhdunarodnoi konferentsii Dialog' 2000*. [www.dialog-21.ru / archive/ 2001.Parshin,htm].
16. Pereverzev, Evgenii, Kozhemyakin Egor. 2008. "Politicheskii diskurs: mnogoparametralnaya model". *Vestnik VGU. Seriya: Lingvistika i Mezhkulturnaya Kommunikatsiya* 2:74–79.
17. Pohepcov, Georgij. 2006. *Teoriya kommunikacii*. Moskva: Refl-buk. Vakler.
18. Svinarenko, Natalia. 2017. "Osobennosti politicheskogo diskursa (na primere rechi Baraka Obamy posle pobedy na vyborakh v 2012 godu)". PhD diss. www.gramota.net/materials/1/2017/1/
19. Slavova, Lyudmyla. 2010. *Movna osobystists polityka: kohnityvno-dyskursyvnyi aspekt*. Zhytomyr: Vydavnytstvo ZhDU im. I. Franko.
20. Slavova, Lyudmyla. 2012. *Movna osobystist lidera u dzerkali politychnoi linhvopersonolohii: SShA – Ukraina: Monohrafiia*. Zhytomyr: Vydavnytstvo ZhDU im. I. Franka.
21. Sorokin, Yuriy. 1999. "Chelovek iz budushhego, kotorogo u nego net: Grigorii Yavlinskii". *Politicheskii Diskurs v Rossii. Materialy Rabochego Soveshhaniya*.
22. Suhanov Yuriy. 2018. "Politicheskii diskurs kak obekt lingvisticheskogo analiza". *Vestnik RUDN. Seriya: Teoriya yazyika. Semiotika. Semantika*. 1: 200–212. doi.10.22363/2313-2299-2018-9-1-200–212
23. Shapochkin, Dmitriy. 2012. *Politicheskii diskurs: kognitivnyy aspekt: monografiya*. Tyumen: Tyumenskii Gosudarstvennyi Universitet.
24. Sharova, Anna. 2009. "Lingvistichnyi vymir politychnoi informatsii: stanovlennia politychnoi lingvistyky". *Npchdupol_2009_110_97_23.pdf*. Sharova – Adobe Acrobat Reader DC
25. Shejgal, Elena. 2000. *Semiotika Politicheskogo Diskursa: Monografiya*. Moskva; Volgograd: Peremena.
26. Shevchenko, Irina; Morozova, Elena. 2003. "Diskurs kak myislekommunikativnoe obrazovanie". *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu im. V. N. Karazina* 586:33–38. dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/11094
27. Shevchenko, Irina. 2015. "Diskurs kak kognitivno-kommunikativnyi fenomen: edinitsy i kategorii". *Lingvisticheskiye issledovaniya: sbornik statej EGU*. Erevan: Limush 5:146–158.
28. theusa.one_24.09.2012
29. Wodak, Ruth. 1989. *Language, Power and Ideology: Studies in Political Discourse*. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins.
30. Wodak, Ruth. 2018. *Language and Politics. English language: description, variation, and context*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Кузнецова Анна. Адресат политического дискурса: степень изученности и перспективы исследования.

Статья посвящена обзору современного состояния изученности такого дискурсивного феномена, как адресат политического дискурса. Представлен обзор существующих точек зрения на сущность дискурса как научного языковедческого понятия, принимая во внимание его дискуссионность в научной мысли, подчеркивается также дискуссионность компонентов и основных характеристик этого вида дискурса. Анализируется понимание политического дискурса на современном этапе развития дискурсологии, с учетом становления и периодов лингвистического и междисциплинарного исследования политического дискурса, предлагается краткий обзор направлений его исследования. Обращается внимание на неоднозначность трактовки лингвистами понятия – жанрах политического дискурса и набора конкретных жанров, невзирая на значительное количество работ, посвященных отдельным жанрам этого вида дискурса. Анализируется понятие массового/коллективного адресата, а также степень его изученности в применении к политическому дискурсу. Обращается внимание на отсутствие научных работ, специально посвященных анализу адресата политического дискурса, его специфики, параметров и свойств, высказывается предположение относительно причин этого явления. Предлагается краткий обзор нелингвистических дисциплин, в которых изучаются и применяются на практике параметры коллективного адресата, который понимается как массовый потребитель политической информации. Принимая во внимание когнитивное основание коммуникации в политическом дискурсе, высказывается гипотеза о возможности и целесообразности изучения адресата политического дискурса с опорой на когнитивный аспект и относительно разных политических жанров; подчеркивается необходимость привлечения при этом данных смежных дисциплин, изучающих дискурс в других аспектах, а также необходимость мультимодального подхода при изучении данного объекта исследования. Сформулированы направления дальнейшего изучения коллективного адресата политического дискурса.

Ключевые слова: политический дискурс, адресат политического дискурса, коллективный/массовый адресат, манипулятивное воздействие, гипотеза.

Kuznyetsova Hanna. Addressee of Political Discourse: Coverage of Studies and Research Perspectives. The article deals with the review of contemporary state of the study of the political discourse addressee phenomenon. The overview of the existing points of view on discourse's content as a linguistic scientific notion is presented, with consideration to its debatable character in scientific thought; a debatable character of this discourse kind's components and basic qualities is underlined. The understanding of political discourse at the present-day stage of discourse studies' development is analyzed; a short overview of its research directions is suggested. Attention is given to the ambiguity of researchers' interpretation of the 'genre' notion as to political discourse, as well as of the set of genres as related to this discourse kind; this situation exists notwithstanding a considerable numbers of papers on separate genres of political discourse. The concept of mass/collective addressee is analyzed, as well as the coverage of its study as related to political discourse. The lack of special research on the addressee of political discourse, its specific features, parameters and qualities is emphasized; the assumption is expressed as to the causes of this situation. A short overview of non-linguistic spheres studying and practically applying the collective addressee's parameters is suggested, this collective addressee being understood as a mass customer of political information. With consideration to cognitive basis of political discourse communication, a hypothesis is expressed as to the possibility and advisability of studying the addressee of political discourse on the basis of the cognitive aspect of research, as related various political discourse genres; the necessity of exercising it on the interdisciplinary and multi-module basis is underlined, in case the related disciplines study other aspects of political discourse and its addressee. The article also suggests the directions for further research of the political discourse addressee.

Key words: political discourse, addressee of political discourse, collective/mass addressee, manipulative impact, hypothesis.

УДК 001.82:82

Ігор Ліхнякевич, Ігор Кульчицький

КВАНТИФІКАЦІЯ РОМАНУ Е. М. РЕМАРКА «НІЧ У ЛІСАБОНІ» ТА ЙОГО ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Стаття представляє проведений квантитативний аналіз роману Е. М. Ремарка «Ніч у Лісабоні» та його перекладу українською мовою, визначає специфіку відтворення ідіолекту автора в оригіналі та ступінь його збереження в українськомовному перекладі, а також результати дослідження особливостей перекладу твору через квантитативну параметризацію тексту оригіналу і тексту перекладу з використанням паралельного корпусу. Під ідіостилем розумітимемо систему змістовних і формальних лінгвістичних характеристик, властивих творам окремого автора, яка робить унікальним утілений у цих творах авторський спосіб мовного висловлювання. Ідіолект – це також своєрідна мова окремого індивіда. Ідіостиль мовної особистості майстрів слова охоплює: а) мову їх творів; б) ставлення до мови як до суспільного, історичного та культурного явища; в) використання мовної варіативності у певних комунікативних ситуаціях.

Не менш важливо також враховувати загальні процеси художньої мови, їх зв'язок із мовою доби. Мета цієї розвідки – дослідити лексику роману Е. М. Ремарка «Ніч у Лісабоні» та його перекладу українською мовою Аркадієм Плюто та Миколою Дятленком. Методика дослідження має комплексний характер, який полягає в застосуванні і загальнонаукових методів, і лінгвістичних та власне перекладознавчих методів. Основним є квантитативний аналіз, який забезпечує досягнення поставленої мети. Для проведення досліджень текст оригіналу та його перекладу було перетворено в електронну форму в текстовому форматі Unicode utf 8. Отримані тексти було технічно відредаговано. Наступним кроком у текст було внесено позначки, які вказують межі абзаців та речень, а також виокремлено пряму мову персонажів роману. Затим за допомогою програми AntConc було отримано частотні списки словоформ оригіналу та перекладу. Отримані словоформи було приведено до словникової норми. У результаті для оригіналу та перекладу було отримано загальну кількість слововживань (N), кількість словоформ (Nf), базову кількість слів (L) та кількість слів, що трапились у тексті лише один раз (H). На їх основі було визначено такі коефіцієнти: багатство словника (індекс різноманітності) – L/N ; індекс повторюваності – N/L ; індекс нарах legomena – (H/N) ; індекс винятковості у тексті – H/N та індекс концентрації – відношення кількості слів, які повторюються 10 разів і частіше до кількості слів у тексті. Квантифікація тексту твору дозволила виявити специфіку відтворення ідіолекту автора в оригіналі та ступінь його збереження в українськомовному перекладі з використанням паралельного корпусу.

Ключові слова: квантитативний аналіз, ідіолект, частотність, індексація, паралельний корпус.